

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Christophori de Ortega Sanclementini, E' Societate
Iesv. Qvondam in Provincia Toletana Theologiæ
Scholasticæ publici Professoris ... Tractatvs Dvo, De
Trinitate, Nec non, Incarnatione**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, 1664**

Qvæst. IV. De propriis Spiritus Sancti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94251](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94251)

quaque ordine representat primariò, secundariò; aut non, vt Verbum, & locutio in factò esse: sicut eadem, eodem etiam ordine, obiectiùe representat Verbum: quia nec realem respectum dicit ad loquentem, quem Verbum, & locutio in factò esse dicit, vt docebamus q. 2. cert. 2. licet, quia imago intentionalis ab eo tanquam ab obiecto, & exemplari representatq. nec procedat actiùe, neque obiectiùe pendeat, vt ostendebamus cert. 2. n. 2. & 3. itaque Filius in quavis imaginis duplicis personalis, ac suæ propriæ, quam habet, respectum ad Patrem, seu primam personam dicit eundem realiter, diuersum tamen formaliter. Quia imago enim intentionalis obiectiua respicit Patrem, vt loquentem, & cognoscentem; proceditque formaliter per intellectum, & cognitionem: quia Filius verò respicit formaliter Patrem, vt generationis principium communicationis essentia: ad quod materialiter se habet processio per intellectum, sicut, & ad rationem Verbi processio, quæ sit essentia: secundæ communicationis.

3 Ex quibus constat vtramque imaginis rationem Verbi personalem, ac propriam relatiuam esse ad Patrem personam. Alteram, nempe naturalem, tanquam ad exemplar quod solum modo refert; alteram verò, nempe intentionalem, tanquam ad loquentem, non autem tanquam ad exemplar, & obiectum representatum, quo omnis æquiuocatio argumentorum pro catholica veritate certantium Scholasticorum profusè est relegata, & quæstio implexa valde inter illos ad plenam lucem explicata. Altera verò etiam quæstio, quorum exemplarium sit Filius imago? profligata ex dictis etiam facile fuerit. Nam de naturali imagine solus Pater, vt dixi, exemplar erit. De intentionali verò primarium exemplar essentia sola, & cuius solius cognitione quarto modo dicendi per se Verbum procedit, vt d. 5. monstrabimus: secundaria verò Trinitas tota, etiam Filius, ac Verbum ipsum, vt cert. 2. n. 2. expressit Chrysost. atque Athanas. *Vna imago inuisibilis est Trinitatis.* aiebat primo de vnitæ deitate longè ab init. Insuper, & creaturæ omnes, in quouis statu, quorum omnium Verbum obiectiua representatio est, vt sæpe diximus. At inquires, ergo scientia diuina erit etiam propriè imago intentionalis in diuinis, nec solum Filius. Nihil admittet absurdum, qui consequentiam admittat, cum ratio imaginis duplex filio personalis, atque intenta à Patribus assignata iam fuerit. Sed negari facile potest. Cum enim prima imago, artificialis fuerit apud homines, ex quorum vsu ad imaginem diuinam nomina Deus assumpsit: atque illa imago, & representatio obiectiua solum sit, ad formalem representationem imaginis vox translata, atque vfitata à Patribus, & Scriptura non fuit, quæ non per se, sed per accidens obiectiùe representat; neque actiùe procedit ad loquentem.

4 Obiicit Durand. De ratione imaginis est similitudo, quæ in personis est identitatis in essentia. Hæc autem vera, & realis esse in eis minime potest, imò neque realis imitatio, quæ etiam de ratione imaginis est: quia eiusdem ad se ipsum vera, & realis similitudo, aut imitatio esse non potest: ergo in diuinis vera, propria, ac realis imago esse nequit. Confirmatur: quia similitudo imaginis in diuinis non attenditur secundum personalia, & relatiua, sed secundum essentialia solum iuxta S. Thom. q. 35. corp. ex Aug. 5. de Trinit. cap. 6. fin. & lib. 6. cap. 4. post med. dicente: *æqualitatem, aut inæqualitatem in diuinis non attendi secundum relationes.* Confirmatur secundo: quia similitudo ad realem naturalem imaginem requisita in diuinis est identitatis in diuina, vt ex cert. 2. n. 7. & 8. clarè constat: personalia autem in diuina entitatem non habent. Vergeo ex Nyssen. lib. de differentia essentia: & hyposthaf. ver. fin. quia, si est Filius ad Patrem similitudo in hyposthaf, nec solum in essentia, vt sit Patris imago: ergo Filius debet esse Pater, & innascibilis. Respondetur: similitudo est identitatis naturæ, tanquam rationis fundandi, factio: tanquam extremorum relatorum, nego. Sic aiebat S. Thom. similitudinem attendi secundum essentialia, tanquam rationes fundandi. Augustini testimonium non est ad rem. Solum

enim vult personalitates non facere maius, aut minus in diuinis, quia non sunt magnitudines, seu perfectiones, vt supra ostendimus. Ad secundam confirmationem esse requisitam identitatem indiuiduam in natura ad similitudinem, non in personalibus. Ad argumentum Nyssenii respondet ipse sibi, & Basil. epist. 43. pag. vlt. similitudinem esse in hyposthafibus, non tamen tanquam rationibus fundandi: quare non inferri Filium fore Patrem, aut innascibilem, sed habiturum esse eandem essentiam cum omni munere, quod in Patre est, atque personæ diuersæ ab illo absolute communicabile est: id est: secunditate ad aliam personam ad intra. Denique, vt hæc sophismata rideas, aduerte eis omnibus filtrationem impugnari, cum hæc sine similitudine in natura nequeat consistere.

QVÆSTIO III.

De propriis Spiritus Sancti.

Propria Spiritus Sancti numerantur. Primum Spiritus Sancti ratio. Secundum amoris formalitas aliqua. Tertium ratio doni. De quibus suo ordine disputandum erit.

CERTAMEN I.

Spiritus S. ratio propria, ac personalis est persona tertia.

1. Spiritus vox primariò pro habitu respirationis usurpata est, vt notauit S. Thom. 4. contra G. cap. 23. in init. Iob. 2. *Non remansit in eis Spiritus:* cap. 17. *Spiritus meus attenuabitur.* cap. 34. *Spiritus eius, & habitus eius ad se trahet.* Vnde ad alia omnia, quæ halitus spiritum imitantur, significanda extensa vox fuit. Quia enim à corde habitus procedit, eiusque motum indicat, animi etiam motus, siue boni, siue mali, siue in differentes spiritus nominantur 1. Corint. 12. *Discretio spirituum.* 1. Ioan. 11. *Probate spiritus, an ex Deo sint?* Iesai. 11. *Spiritus sapientia: & intellectus.* 2. Corint. 3. *littera occidit, Spiritus autem uiuificat.* ac de prauis speciatim motibus 5. Numeror. *Spiritus Zelotypie.* Iesai. 19. *Dirumpetur Spiritus Egypti.* cap. 29. *Misisti uobis Dominus spiritum soporis.* psalm. 75. *Aufer Spiritum Percipuum.* id est superbia: motum. Similiter: quia halitus aeris est, aeris etiam significatio accommodatur, Genes. 8. Exod. 35. psalm. 10. 47. 106. 148. ac sæpius in Scriptura. Quia item halitus vitæ animalium indiuiduus est comes pro vita usurpatur Spiritus, Numeror. 27. Genes. 45. Iesai. 2. Denique quia halitus parum de materia habet, est que inuisibilis, solumque motu percipi potissimum potest, ad res incorporeas inuisibiles, quarumque effectus, & motus tantum in nobis experimur, nimirum spirituales substantias, significandas in primis Spiritus nomen aduocatur. De partialibus, vt animus Luc. 23. & psalm. 59. *In manus tuas commendo Spiritum meum.* & Ioan. 19. *In cruce capite tradidit Spiritum.* De totalibus sæpe in Euangelio cacodæmones immundi Spiritus appellantur: Angeli uerò psalm. 103. *Qui facit Angelos suos Spiritus.* atque ad Hebræ. 1. *Omnes sunt administratorij spiritus.* Quia uerò Deus incorporea, inuisibilis, excellentissima substantia est, cuiusque motu, & operatione uiuimus, & operamur, per antonomasiam spiritus appellatur Deus. Ioan. 4. *Spiritus est Deus* quæ de omnibus personis diuinis, ac singulis, quæ Deus sunt, ac de Trinitate tota intelligunt Athanas. q. 71. ad Antioch. post med. ac circa fin. & 4. de unitate Deitate contra Potentium circa med. & d. habita Laodicæ contra Arri. Inde etiam Spiritus S. diuinitatem probat Basil. 2. contra Eunom. circa med. ac lib. unico de Spiritu S. cap. 9. & 10. sub init. atque ex 2. Corinth.

2. Corinth. 3. & Threnor. 4. Anastas. Synod. 1. de rectis fid. dogmat. longè ab initio, Ricord. Victor. 6. de Trinit. cap. 19. in it. Cyril. Alex. 13. thes. cap. 1. vers. med. ex 8. ad Roman. Si quis Spiritum Christi non habet, & scit autem Christus in vobis esse, colligit, quod Christum etiam Spiritum vocat. Epiphani. hærel. 76. & in ancorato Patrem, & filium Spiritum appellat. Irenæus & Ambros. 2. de Spiritu S. cap. 1. ex Math. 12. & Marci 13. de Blasphemia in Spiritu S.

2. Licet autem Spiritus, & sancti etiam ratio Deo, qua Deus est, ac proinde personis Trinitatis sit communis; tamen speciali aliqua significatione, acque ratione Spiritum S. tertiam personam notionaliter, ac personaliter esse catholicum Patrum dogma est. Hieronym. in id ad Galat. 4. Misit Deus Spiritum filij sui, cum nobilibus expositionibus id deducit ex trina Spiritus repetitione in Psalmo 50. Spiritus principalis, qui est Patris. Spiritus reus, ipsius, & veritatis, qui est filij Spiritus S. vbi concludit: *Pater Spiritum S. aperit*, (indubitato claro, proprioque ipsius) nomine vocat. Expositioni consentiunt Isidor. 7. & hymol. cap. 3. ante med. Bernard. ferm. 3. de Pentec. circa med. Arnob. Cassiodor. Haymo. & uterque Bruno in eum Pfam Hugo Victor. T. 3. eruditionis theologicæ sum. sentent. cap. 10. Ambros. & Aug. ac denique Theodoret. dial. immutabiles 1. col. 3 sic habet: *Sancta scriptura Spiritum vocavit, & Patrem, & filium; id quod est divine nature incorporeum, & quod circumscripti non potest per hoc significari; Spiritum autem S. solum Spiritus hypostasis nominat, Patribus Theologi omnes subscribunt cum ipsis ab scriptura sacra edocti, quæ quoties tertiam personam distinctam personam ab aliis designat, & tangit Spiritum S. nomine, tanquam proprio, ac personali ipsius eam compellat, Math. vlt. Baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus S. Ioann. 5. Tres sunt, qui testimonium dant in celo, Pater, Verbum, & Spiritus S. & hi tres unum sunt, Hinc Alaz. orat. 49. de fide col. 3. Quis Catholicorum ignorat Patrem verè esse Patrem, filium verè esse filium, Spiritum S. verè esse Spiritum S. Repetit sine recitaturque ab Ecclesia in officio Trinitatis. Chrylost. tom. 3. de Spiritu sancto sub init. Dicitur Spiritus S. ista enim est prima, & propria appellatio, & ut evidentior habens intelligentiam, Spiritus S. naturam demonstrat. Synod. Antiochena profess. fid. propugnata ab Hilario, vt catholica lib. de Synod. vers. med. Manifesta vique Patris, verè Patris, certaque Filij, verè filij notaque Spiritus S. hisque nominibus non simpliciter propositis, sed significatibus diligenter propriis, vni cuique nominatum substantiam, (hoc est substantiam) & ordinem, & gloriam. August. 11. de ciuit. cap. 10. sub init. Propria notione Spiritus S. dicitur.*

3. Cæterum cur Spiritus S. ratio, quæ vno sensu, cuique personarum diuinarum proprie conuenit, tertie personæ propria, ac personalis sit non satis solidè ab omnibus explicatur. Ambros. in Symbol. Apostolor. cap. 1. vers. fin. Aug. 5. de Trinit. cap. 11. circa fin. & lib. 15. cap. 19. circa fin. ferm. 38. de temp. col. 3. ait ideo sic dici quia communi nomine Patris, & Filij, à quibus communiter & indiuisè procedit quorumque communio est, debuit appellari consentit Isidor. 7. Ethymolog. cap. 1. Mag. in 1. d. 10. cap. vlt. S. Bonau. & Ricard. art. 2. q. 3. Carthusian. q. 2. Alex. 1. p. q. 43. Albert. 9. 32. M. 2. ad 8. & 14. S. Thom. q. 27. à num. 4. corp. q. 36. art. 1. corpore vbi eius interpretet. Contra tamen: quia Pater, & filius plura proprie sunt v. g. Deus, sapiens, quæ tamen personaliter, ac notionaliter non est tertia Persona, licet sit eorum communio atque vniuersim communia Trinitati nulli personæ, vt propria competunt, sed vt summum appropriatiue tribuuntur, vt q. 5. videbamus id circo S. Thom. q. 27. art. 4. & 7. contra q. cap. 19. & 23. ait proprie tertie personæ, ac notionaliter conuenire quia procedit per amorem, qui impulsus quidem est, ac ad amorem, qui sanctitas est nos impellit: quare Spiritum corporeum, qui impulsus etiam quidam, ac motus est, præ aliis personis imitatur iuxta illud Eccl. 1. Vbi erat impetus Spiritus illius grauebantur, & Ioann. 3. Spiritus vbi vult spirat, & vno R.P. Christoph. de Ortega, de Deo vno & Trino.

eem eius audis, & nescis unde venit, aut quo vadat. Ad Rom. 8. Qui Spiritu Dei aguntur, hi sunt filij Dei. Fauet huic rationi Chrylost. hom. 3. de Spiritu S. ad illud Ioann. 7. Flumina de ventre eius fluent aque viue. Hoc autem dicebat de Spiritu, &c. Dum hanc analogiam motus eundi, & redeundi in Spiritu S. obseruat. Verum amorem, qui sanctitas est, in nobis causare commune Trinitati est, neque tertie personæ proprium, sed solum appropriatum. Neque minus impulsus est essentialis amor, quàm notionalis: quare analogia ad illum, etiam est communis. Aliquis tandem à similitudine Spiritus accepti pro anima tertiam personam, quæ animam specialiter imitatur Spiritum notionaliter, & esse, & dici putaret. Fauereque posset illud 1. Cor. 2. Quæ sunt hominis nemo nouit nisi Spiritus hominis, qui est in eo: ita quæ sunt Dei nemo nouit nisi Spiritus Dei: Atque illud grauisimè, cuius non recordor, Patris Spiritum S. appellantis: animam animam, atque Spiritum nostri Spiritum. Sed nihil specialis analogiæ Spiritus S. præ aliis personis cum anima habet. Secundo analogia nominum notionalium ad insinuanda personalia toti vulgò fidelium habet esse ex rebus, quas personæ imitatur notissimis. Analogia verò Spiritus pro anima, & Spiritus S. ad animam ex rebus abditis valdeque à sentu remotis est.

4. Ratio ergo ex Analogia specialiter tertie personæ ad primarium, & notissimum vocis Spiritus significatum, nempe halitum petenda est. Quia ergo halitus, & respiratio vitalis animalium è rebus creatis apertissime personam tertiam, eiusque processionem nobis explicat, proprium respirationis, seu halitus nomen ad eam nobis significandam eleuatum est: quemadmodum ob rationem similem Patris, & Filij nomen ad duas alias personas nobis significandas tractatum ex creatis est: Probatum ratio ex Mat. h. 20. vbi Christus insuauit, & dixit, accipite Spiritum S. ad quæ Cyril. 9. in Ioann. cap. 4. 4. post med. sic ostendens hoc signo, quia quemadmodum ab ore humano corporaliter Spiritus humanus procedit, sic ex diuina substantia deitati conferuntur Spiritus, qui ab ea est, profunditur. Vide plures Patres ad hunc, & locum, & sententiam recitatos d. 2. q. 2. cert. 4. n. 3. probatur secundo ex psalmo 32. Verbo Domini calis firmati sunt, & Spiritu oris eius, &c. ad quem locum plures etiam Patres in eandem sententiam recitauimus ibidem. Adde Athanas. epist. 3. ad Serap. col. 2. Hec vntio halitus est filij, vt qui habet Spiritum dicit Christi bonus odor sumus. Basil. 5. contra Iulian. vers. med. lect. 13. in it. Nec filius, nec generatio, Deitatis proprium est, sed ex humana similitudine ductum: ex qua etiam Spiritum dictio traducta est. libro vni. de Spiritu S. cap. 16. longè ab init. Nec Spiritu S. oris halitus est è partibus respiratorijs efflatus, sed Spiritus oris Dei Spiritus est veritatis. cap. 18. circa med. Spiritus S. non per generationem, vt filius à Patre, sed tanquam Spiritus oris eius Nyssen. orat. Catech. c. 2. in it. ex eadem similitudine Spiritus, seu halitus, tertiam personam nobis declarat. Cyril. Alex. 13. Thesau. c. 3. vers. med. Ex ipsa substantia Dei prodiens, sicut, & Spiritus, qui ex humano prodit ore. 2. Dialog. de Trinit. col. 5. Sanctum item Spiritum agnominamus ex Deo Patre per filium profundè naturaliter, & quasi in figura spirationis, quæ ex ore illius nobis designat substantiam, ac lib. 7. col. 3. Credimus esse, & existere substantialiter in Deo Spiritum ipsius, sicut & in homine humanum. Et quemadmodum si quis nobis Petrum, vel Ioannem nominaret simul significaret cum ipsis, & proprium illorum, & in illis Spiritum, & totius animæ in faceret significationem: eodem opinor modo de Patre, & Filio, Spiritu enim significatur cum utroque, & non, vt pars eius, sicut in homine intelligimus. Origen. hom. 2. in varios ad id Ioann. 1. In principio erat verbum; ut enim, qui loquitur in verbo, quod loquitur necessarias Spiritus profarita Deus Pater, & Filium suum genuit, & Spiritum suum per genitum filium producit. Ambros. 1. de Spiritu S. c. 10. circa med. cum procedit à Patre, & filio, non separatur à Patre, non separatur à filio. Quemadmodum enim separari potest à Patre, qui & Spiritus oris eius est: quod vtiq; & aternitatis indicium, & diuinitatis exprimit vnitatem. Est ergo, & manet semper quis oris est Spiritus, De Spiritu etiam S. halitus, & respirationis nomine, mentio sæpè in veteri testamento fit iuxta Patres. Iob. 27. Donec superest halitus in

me, & Spiritus Dei in naribus meis. iuxta Chrysof. ferm. de S. vinit. sub init. Iob. 33. Spiritus Domini fecit me, & spiraculum omnipotentis viuificauit me. iuxta Cyril. Alex. cap. 2. contra Ambrosiomorphit. post med. ac. 12. in Ioann. cap. 56. 73. thes. cap. 3. post initium.

5 Seu iam ex halitus, seu respirationis, & Spiritus corporei natura, & formatione, analogia, & similitudo hæc tertie personæ ad ipsum clarificat. A corde enim, & cerebro, amoris nimirum, & cognitionis sententiæ sedibus, tanquam ab vnico principio halitus, seu Spiritus corporeus procedit; principaliter tamen à corde iuxta Arisl. de respirat. cap. 4. ac 3. de partibus animal. cap. 6. consentiente ex parte Galeno, & aliis apud Conimb. tract. de respirat. cap. 2. vt enim fusè S. Thom. opusc. 35. de motu cordis, In corde residet virtus Spirituum vitalium effectrix, quæ per pulsum & tractum perenni agitatione vitæ principium est. horum autem Spirituum pars à cerebri ventriculo denuò subtilius elaborata per nervos ad motus animales distribuitur: quare, & ad halitum, & respirationem. Sic Spiritus S. à Patre, & filio per voluntatem notionalem potentiam, intellectu proponente obiectum amandum, tanquam ab vnico principio procedit. Iusuper halitus per reciprocum impulsu à corde ad cerebrum, à cerebro ad cor, ac reliqua membra arteriarum dilatatione, & compressionem pulmonum ministerio inspirando, & respirando identidem ducitur, ac reducitur: sic etiam Spiritus sanctus reciprocus amor, seu impulsus affectiuus Patris, & filij est, sufficiens ad specialem, & notionalem ipsius cum halitu similitudinem iuxta Aug. 15. de Trinit. cap. 19. vers. fin. Ricard. Victor. 6. de Trinit. cap. 10. Magistrum & Scholasticos in 1. d. 10. cap. vult. Addit. Galen. 2. de motu muscular. fernel. 6. Physiofoph. cap. 28. motum, & impulsu respirationis, seu halitus voluntarium esse, quatenus cognitione aëris conuenientis, vel disconuenientis ad tempus aliquod, vel iteratur, vel omittitur; naturalem vero, ac necessarium, quatenus diutius sine illo duci vita nequit: sic Spiritus S. voluntariè, & spontaneè, & summi boni cognitione procedit; ac simul naturaliter, & necessariò. Item locutio exterior sine halitu, & respiratione non est, neque verbum sine Spiritu S. esse potest. Iam respirationis halitus, vitæ communicationem, suauitatem, ac delectationem, cum conuenientis sanitati est, affert animalibus, calorèmq; à corde hauitum, & à cerebro temperatum membris impartiens, & potentiam: sic Spiritus S. teste Aug. 5. de Trinit. cap. 11. post med. est ineffabilis: quædam Patres, Filijque communio. ex 2. cor. vlt. fin. Communicatio sancti Spiritus sit cum omnibus vobis. Vnde Euphianus hæres 62. med. vinculum Trinitatis, illum appellat: sicut Alex. Aphrodis. 2. problemat. q. 63. halitum animæ, & corporis vinculum. Viuificationem inter Spiritus S. proprietates numerat Ricard. victor. proximè cap. 9. sine. Delectatio item, & suauitas est Trinitatis; imò, & rationalibus aliis creaturis, sicut & aliis animalibus halitus osculo, & similibus delectationem & momentum inducit. Vnde osculum, quod cant. 1. postulabat sponsa ab sponsi ore. Ecclesie sponse datum? Ioann. 20. cum Christus inflauit, & dixit: accipite Spiritum S. fusè docet Bernard. ferm. 8. in cant.

6 Cur autem sanctus notionaliter appelletur ea est ratio: quia per honestissimum amorem, honestissimum etiam notionalis amor procedit: amor autem sanctissimus est. Hinc Ambros. in symbol. Apostolor. cap. 1. post med. Dilectionem vtriusque genitoris, gentique sanctitatem, appellat. Sicut & Thaumaturg. in regula fidei cœlesti, Naz. orat. 25. in laud. Heron. Concil. Toletan. 11. profess. fid. ac Cyril. Alex. 13. thes. cap. 4. med. sic habet: Sanctus Spiritus dicitur, quia sanctissimas essentialiter est. Naturalis enim, & viuax, & subsistens Dei operatio est, quæ creaturas per suam participationem sanctificando perficit. Quibus verbis profundam attingit rationem: quia ex Dei internis operationibus; & personis nulla formaliter præter amorem, quo Spiritus procedit, & amorem productum, qui ipse Spiritus est, sancti-

tas formaliter est: ac proinde vtriusque huius amoris solum participatione formaliter creaturæ sanctificatur. Similia habet inferius, atque Ricard. 6. de Trinit. cap. 10. circa fin. Sedulo autem obseruat Athanas. longiori epist. ad Serapion. Personam tertiam Trinitatis numquam in scriptura appellari Spiritum simpliciter, seu solitarie sine addito Dei, aut Patris, aut à me: hoc est ex Deo vel absque articulo, vel Christi, vel filij: aut, vt non adiungatur sanctus, aut paracletus, aut veritatis, hoc est filij, aut nisi ex adiunctis proximè, vel ex scientia eorum, ad quos est fermo; intelligi possit de Spiritu S. loqui concluditque: Alioqui certe sine articulo 10, aut adiectionibus ceterarum notarum, numquam Spiritus mundi vocabulum trahi potest: ad significationem sancti Spiritus. Cuius ratio est clara: quia Spiritus simpliciter prolatus pro primario suo significato supponetur, nempe halitu animalium.

CERTAMEN H.

Spiritus S. notionaliter est amor.

1 Licet amor communis perfectio sit, vt constat à c. 13. ad 17. Ioann. & Epist. 1. tota præsertim c. 4. Vnde Aug. 15. de Trinit. cap. 17. post init. tres personæ vnu esse charitatem asseruit, non trinam; tamen Spiritum S. notionaliter, ac personaliter amorem esse concordēs Patres omnes affirmant Aug. proximè, & cap. 19. 27. 28. Ambr. in symbol. Apostolor. c. 1. post med. Concil. Tolet. 11. confess. fidei, Hyeon. in psalm. 17. init. Fulgent. q. 9. ad Ferrand. vers. fin. Prosper. lib. sententiarum ex Aug. sententia 37 1. dicens: Spiritus est Patris, & filij tanquam charitas substantiatis, & consubstantiatis. Greg. M. hom. 30. in Pentec. sub ini. Ildor. 7. ethymol. c. 3. Anselm. cap. 48. & 49. monolog. Bernard. ferm. 8. in cant. ferm. 3. Pentec. Guimund. Archiep. Auerlan. confess. de S. Trinit. col. 2. Ricard. Victor. toto lib. 3. de Trinit. & lib. 5. à cap. 17. ad 23. & lib. 6. c. 10. & lib. declaration. ad Bernard. sine. Vnde Ecclesia de Spiritu S. canit: sans vinus, ignis, & charitas. Hoc ipsum voluit Cyril. & Concil. Tolet. 11. recitatis verbis cert. 1. n. 6. ac Naz. Thaumaturg. & Ambros. libidem citati dum sanctum notionaliter appellant, quia est in factò esse dilectio, & charitas, quæ sanctitas est. Aug. 6. de Trinit. cap. 5. init. Spiritum S. charitatem, dilectionem, communionem, & unitatem amorum, appellat. ac lib. 7. cap. 3. vers. fin. Spiritus S. siue summa charitas vtrumque coniungens. Similia habet locis proximè citatis ex is de Trinit. & de fide, & simbolo c. 9. post med. Pseudo Aug. tom. 9. c. 18. & Concil. Tolet. 11. confess. fid. simul ab vtriusque, (Patre & filio) processisse nominatur, quia charitas amorum agnoscitur. Hoc ipsum nominibus aliis Patres docent Aug. ferm. 38. de temp. col. 3. communio est Patris, & filij quibus familia ex ipso S. de Trinit. cap. 11. post med. recitabamus cert. 1. n. 5. vers. fin. ac 6. de Trinit. cap. 10. circa med. Alle ineffabilis quidem, complexus, non est sine perfusione, sine charitate.

2 Bernard. ferm. 8. in cant. post med. de Spiritu S. ait: Patris, & filij imperturbabilis pax sit, glutem firmum, indiuiduus amor, indiuisibilis unitas. ferm. 3. de Pentec. post init. firmissimum, & indissolubile vinculum Trinitatis. appellat. Sicut & Epiphani. hæres. 62. med. Naz. ferm. de Epiphani. quæ est orat. 39. in sancta lum. apud. S. Thom. opusc. 1. contra errores Græcorum c. 9. de Spiritu S. ait: Medius ingenitissimusque, quæ in nostris exemplaribus Amanuens. ac Typ. incuria non habentur. Ea autem ex Naz. mutatus videtur Damasc. 1. de fid. c. 18. med. scribens: Spiritus S. medius ingeniti, & geniti, & per se ipsum P. coniunctus. Epiphani. col. 7. Ancorati Spiritus S. in medio P. & filij, quomodo autem medius inter vtrumque sit, qui origine, ac proinde naturali, & debita enumeratione postremus est, nisi quia personaliter est amor nec tenens affectuosè vtrumque? Certè sic explicat S. Thom. citatus, & 1. p. q. 27. art. 1. ad 3. & Chiroux ad locum Damasceni. Neque aliud de vtriusque nexus glutem, vinculu, amplexusque dici potest; nisi quia vtrumque affectuosè, vt pote notionalis, ac personalis amor, adnectit. Ex scriptura autem nihil pro hac veritate

itate habemus expressum, Aug. tamen tract. 7. in 1. ep. Ioann. ex cap. 4. illius eam probat, quia cum dixisset: *Charitas ex Deo est. Subdit: Deus charitas est.* Charitas autem, quæ Deus ex Deo est, non est nisi Spiritus S. unde statim subiunxit: *In hoc cognoscimus, quoniam in eo manemus, quoniam de Spiritu suo dedit nobis id est de charitate, quæ Spiritus S. Deus ex Deo procedens est, & clarius: Deus charitas est: qui manet in charitate in Deo manet, & Deus in eo.* Consensit expositioni Gregor. hom. 30. de Pentec. sub init. Sed August. ipse 1. de gratia Christi cap. 21. & Concil. Mileuitan. cap. 4. sine magis ad contextum hæc omnia de creata charitate intelligunt: atque inde necessitatem gratiæ ad charitatis actum contra Pelagianos euincunt. Inducit ergo ibidem è re Ioannes discipulos ad charitatem ex eius nobilitate, quia Deus charitas est, ac nostræ author. Consonat illud ad Roman. 5. *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum S. qui datus est nobis, frigidius alij probant ex 1. ad Colos. Transit in regnum filij dilectionis sue. sed dilectio ibi pro Spiritu S. accipi nequit, ve acutè obseruat Aug. 15. de Trinit. cap. 19. circa finem, ne Filius Spiritus sancti dicatur. Est igitur hebraismus tantum valens, ac Filius dilectissimus.*

3. A ratione probatur: quia Filius, eo, quod per intellectiõnem procedit de eius nomine notionaliter, & est, & appellatur ab Scriptura, & Patribus, sapientia genita: ergo quia Spiritus S. per amorem procedit de illius nomine appellabitur, eiusque notionaliter, ac personaliter amor. Confirmatur: quia, sicut sapientia sumitur rectè in facto esse pro persona, & termino sapientie, seu intellectiõnis: ita etiam amor sumi in facto esse poterit, ac pro eius termino, nempe, pro persona Spiritus S. Confirmatur secundo: quia quævis operatio immanens diuina terminum immanentèr productum habere debet, quæ ipsam sapiat: quare sicut operatio intellectiõnis habet Verbum, in quo, sicut in imagine est intellecta res, sic, & amoris operatio quæ impulsus affectiuis quidam est in obiectum amatum, terminum habere debet, qui impulsus quidam affectiuis sit, atque impressio, quæ & amans ad obiectum amatum feratur, sitque proinde notionalis, ac personalis amor, atque ita appellatur. Dices: notionalia nomina nunquam sumentur communiter: vt patet in nomine verbi: ergo, nec nomina communia, vt amor, sumentur notionaliter. In primis argumentum hoc probat Filium dici posse sapientiam notionaliter, seu sapientiam genitam. Respondetur tamen negando consequentiam: disparitas est: quia notionalia dicuntur semper personalem aliquam proprietatem personæ, cuius sunt, vt patet in nomine Verbi, quæ in communibus non est: aut communia, licet de se personalem proprietatem non dicant, aut eam non negant, siue excludunt: quare ad personalia significanda apta de se sunt, trahique, & extendi possunt. Sed infans: amor è sua primaria significacione significat amorem communem: ergo absolute, & simpliciter nequit Spiritus S. dici amor: argumento Athanasij factum in nomine Spiritus simpliciter dicti, quod retulimus cert. 1. n. 6. sine, adiuncta nostra ratione ibidem data. Fateor vim argumenti: quare, nisi ex adiunctis intelligatur de notionali amore, siue in facto esse sumpto esse sermonem, simpliciter prolato amore Spiritus S. non intelligetur.

4. Oppones rursus: Spiritus S. amor dicitur Patris, & Filij: ergo poterunt dici amare se, & alia Spiritu S. quod si hoc admittas, cogeris admittere Patrem sapere sapientia genita, contra Patres & Theologos; sed de hoc fuse agendum est in propria sede, nempe d. 11. de comparatione personatum. Obiicias tandem: Amor, quia operatio diuina, terminum immanentem habere debet: ergo illius erit terminus, cuius operatio est amor: atqui amoris operatio Spiritus S. est, qui illo amat: ergo Spiritus S. erit terminus sui ipsius, tanquam principij, quod implicat. Distinguo antecedens primum: quia operatio diuina grammaticaliter terminum habet: nego antecedens: sic enim essentialis solum amor est, qui terminum non habet, quia operatio diuina notionalis, seu processio est, terminum habet: concedo antecedens:

R. P. Christoph. de Ortega, de Deo uno & Trino.

& distinguo consequens primum: Illius erit terminus, cuius operatio notionalis est amor, fateor; cuius est operatio grammaticaliter, nego adhuc suppositum: nempe operationis grammaticaliter terminum dari, seu esse, quod in prima consequentis parte supponitur. Subsumptum item distinguo. Amoris operatio grammaticaliter est Spiritus S. quæ illo amat concedo; amoris operatio notionalis est Spiritus S. subdistinguo actiue nego; passiuè concedo. Et nego consequentiam: quid autem inter amorem, operationem grammaticalem, siue essentialem amorem, & amorem operationem notionalem inter, constat ex d. 3.

CERTAMEN III.

Ratio doni, siue esse donum personale Spiritus S. est.

1. D Vrand. in 1. d. 18. q. à n. 6. docet nihil diuinum propriè donari, sed solum, vt obiectum cognitionis, & amoris, vel, vt Rectorem: quo pacto æquè Pater, & Filius, imo essentia ipsa, atque Spiritus S. donantur. Communis tamen sententia reliquorum Theologorum est solum Spiritum S. propriè, & personaliter donum esse. Mag. in 1. d. 18. vbi S. Thom. q. 1. art. 1. & 2. S. Bonau. art. vnic. q. 4. & 5. Ricard. art. vnic. q. 1. & 2. Aureol. (licet malè reclamante Capreolo) art. 1. post med. & art. 2. proposit. 2. & 3. referens Eruæum quodlibet. 6. q. 7. Carthus. q. 1. referens Aegy. Altisiodorens. Vdalricum, vtrumque Guillelm. & Iulius q. 2. Argentina q. vnic. art. 1. & 2. Okam, & Gabr. art. 3. Maior q. vnic. conclus. 2. Capr. Scotus q. de hac re, quæ ab alijs ponitur inter reportata 1. sententiar. vbi ad 3. subobscure conclusionem nostram probat: nec aduerliatur d. 17. post q. 2. ad argumenta principalia col. penult. Henric. 2. p. art. 61. q. 8. Marsil. lib. 1. q. 21. art. 1. concl. 5. art. 3. dub. 3. Alex. 1. p. q. 64. m. 1. Albert. q. 36. m. 3. sine, & q. 32. m. 3. S. Thom. q. 38. art. 2. vbi Caiet. & reliqui interpretes, & Vals. d. 154. Soar. 11. de Trinit. cap. 4. Ruiz d. 75. Luis Torr. d. 22. dub. 2. Martin Peres de 18. sect. vlt. Gaspar Hurtad. d. 8. dif. 10. Probatur ex Ioannis 4. vbi aquæ viuæ nomine allegorico Spiritum S. significans Donum Dei appellauit Christus Dominus: *Si scires donum Dei, vt vult Athanas. de human. natur. suscepta, longè à principio, atque ex eodem loco iuncta allegoriæ eius declaratione Ioann. 7. Flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Hoc autem dicebat de Spiritu, quem accepturi erant credentes in eum.* Spiritum S. donum esse probat Aug. 15. de Trinit. cap. 19. Nec refert Cyrillum 2. in Ioann. cap. 82. & Chrysost. hom. 30. ad locum Ioann. 4. longè à med. eum locum de donis Dei creatis intelligere, vt Spiritus illa operans tantum sit, non Dei donum. Solum enim volunt ignis, & aquæ nomina, sub quorum allegoria Spiritus Dei donum esse declaratur, non ratione substantiæ suæ, sed pro varietate operationum ipsi adaptari; sic enim ait Chrysost. hom. 31. init. *Non enim ex differentibus constat substantiis.* ergo donum ignis, & aquæ nominibus significatum, ac non constans diuersis substantiis; Spiritus S. est iuxta Chrysostomum.

2. Probatur secundo ex Actor. 2. *Baptizetur vnusquisque vestrum, & accipietis donum Spiritus S.* Tertio ex Actor. 8. vbi videns Simon, quia per impositionem manus Apostolorum daretur Spiritus S. obtulit eis pecuniam cui Petrus. *Donum Dei existimasti pecunia possideri.* Quarto ex Ioann. 14. *Filium Paraclitum dabit vobis.* & ad Rom. 5. *Per Spiritum S. qui datus est nobis.* quanquam duo hæc non nimis vrgent. ex Patribus Naz. orat. 37. de Theolog. 5. col. penult. n. 72. *Quæcunque humiliter dicuntur, velut quod datur, mittatur, &c. Spiritus S. ad primam causam referri debet, vt, ex quo sit, ostendatur.* Basil. 5. contra Eunom. c. 7. *Quomodo clamabit, Spiritus S. in te Abba Pater nisi donum verè à Filio sit, non possessio eius.* Athanas. orat. 1. contra Ari. ait: *Donatio S. Spiritus, orat. 2. longè à m. Per quem, & à quo conuenit, erat Spiritus S. donari*

B b 2 donari

donari nisi per Filium, cuius Spiritus est? infra: *Donator ille Spiritus Verbum. Orat. 3. longè ab init. Datorem Spiritus, quia Verbum Dei est. Cyril. Alex. 13. & 14. thesau. atque exposit. symboli Nicæni col. vii. ac sepius: Spiritum per Filium dari, donari, concedi ait. Ambros. in symbol. Apostolor. cap. 1. Spiritum S. munus appellat. Hilar. 2. de Trinit. la. pissime munus, & donum Chrysof. tom. 2. serm. 2. in Penteco. st. longè à med: Spiritus Deus nostris fidelium spiritibus unitus est fraterno modo. Hoc donum est, quod nobis solis Deus dedit, qui in Christum credimus. Aug. 7. de Trinit. cap. 4. circa med. Spiritus S. propria significatione qua etiam donum Dei dicitur, nec Pater, nec Filius est. cap. 6. longè à med. Ad alterum singula dicuntur, sicut Verbum, quod non dicitur nisi filius aut donum, quod non dicitur nisi Spiritus S. lib. 15. cap. 17. circa med. Sic Pater Filium genuit, ut etiam de illo donum commune procederet. cap. autem 18. & 19. ac 1. de fide & symbol. cap. 9. post med. & serm. 38. de temp. fuisse probat: Spiritum S. propriè, ac personaliter esse donum quem ea in re imitantur Alcuin. 1. de Trinit. cap. 5. Hugo Etherian. 3. contra Græcos cap. 3. Isidor. 7. ethymol. cap. 3. à nœd. Spiritus S. ideo donum dicitur, eo quod datur. A dando enim donum est nuncupatum. & infra: Nullum maius est donum Dei, quam Spiritus S. Bernard. serm. 3. Penteco. st. longè ab init. Tanquam propriè Sanctus, quod sit donum Patris, & Filij. Denique Ecclesia in hymno: Donum Dei altissimi. Quibus adde recitanda ex Aug. 4. de Trinit. cap. 20. & lib. 5. cap. 11. cert. sequenti.*

3 Ratione probatur: quia Spiritus Sanctus solus notionaliter est amor productus in diuinis, potensque proprietate sua personali per amorem formalem produci, ac proficisci à suo principio: atqui amor primarij, seu primi doni rationem habet: ergo Spiritus S. qui & proprietate sua est amor notionalis, petitque per amorem produci sua proprietate personali, donum est. Dices amor, qui primum, seu primarium donum est, & ex quo reliqua doni rationem habent, quæ conferuntur, debet esse sine spe utilitatis inde capiendæ, intuitu remunerationis, & compensationis, ut docent Aristot. 4. Topic. cap. 4. post med. loco 50. Consultus in l. Donari Digest. de Donationibus & l. alia Donari, Digest. de regulis iuris, cap. 1. & cap. per tuas de Donationibus. Item Luca. 6. n. 35. & cap. 14. n. 12. Seneca passim libris de beneficiis. Vnde Philosophi, ac Theologi omnes docent amorem, qui primarium donum est, & reliqua, quæ donantur dona constituit, debere esse amicitia, seu benevolentia erga illum, cui donatur, non concupiscentia donantis erga se ipsum, atque liberalem, & gratuitum: atqui amor, quo procedit Spiritus S. liberalis, & gratuitus erga nos, respectu quorum donum Spiritus S. est, formaliter non est, sed necessarius, & erga essentiam diuinam ipsius donantis: ergo nec processione sua procedit amore, qui formaliter primum donum sit, neque amor notionalis est, quod sit donum; sed expectat ut sit donum formaliter amorem diuinum, ut est amor liberalis, & gratuitus erga nos, ex quo nobis donetur, ut rectè aiebat Isidor. 7. ethymol. cap. 3. medio his Verbis: *In tantum donum Dei est, in quantum datur eis, qui per eum diligunt Deum. Apud se autem Deus est; apud nos autem donum est, sed sempiternæ salutis. Quod si eum amorem formaliter expectat, ut talem, filius etiam donum Dei erit: cum ex eo etiam amore liberali, & gratuito erga nos donari nobis possit: imo, & de facto fuerit nobis donatus, Ioann. 13. Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret, & Ecclesie hymnus Eucharisticus ex Isai. 9. Nobis datus, nobis natus. Quin Patres hæretici Spiritus S. diuinitatem impugnantibus, quia est donum. Respondere debant id ipsius diuinitati non obesse: sicut, neque donum esse, Filij officit diuinitati. Sic Athanas. lib. de comm. essentia Patris, & Filij, & Spiritus S. vers. fin. 5. nos autem. Basil. lib. vnic. de Spiritu S. cap. 24. vers. fin. Ambros. 1. Spiritu S. cap. 5. sub init. & lib. 3. cap. 1. multis testimonijs probat eque datum, seu donatum esse Filium, atque Spiritum S. ergo ratio doni communis est etiam Filio, non personali, ac propria Spiritus Sancti.*

4 Respondetur amorem liberalem, & gratuitum formaliter requiri ad rationem doni, in actu secundo,

sue ad rationem donati. Ad rationem verò in actu primo solùm requiri eum amorem in actu primo siue aptitudinem rei, ut ex eo amore donetur. Hanc verò aptitudinem solus, & donis omnibus, Spiritus S. intrinsecam, positiuam habet, qui intrinseca sua personalitate, & amor notionalis est, & amore formali, qui idem met formaliter gratuitus, & liberalis est, procedit. E suo enim principio, & primario obiecto, infinitus cum sit indiuisibiliter, ut pote diuinus, nihil illi formalitatis accedit, cum ex hoc, vel illo fine, & mori, hoc vel illud obiectum prosequitur, ut controu. de Voluntate Dei ostendebamus. Filius autem, & reliqua creata dona, cum, nec amor notionalis sint, & neque amore natura sua procedant, solum habent aptitudinem extrinsecam à potestate donatoris, & non repugnantiam, ut ab eo donentur. Vnde Filius propriè datus, & donatus est: quia ea denominatio propriè ab extrinseco delimitur, donum autem propriè non est: quia doni ratio propria, in aptitudine positiuam, & intrinsecam, ut donetur constituit, quæ in Filio non est, qui potius amore, quo Spiritus S. procedit, quasi retroacto, aptitudinem extrinsecam habet, ut donetur: quare, & doni rationem extrinsecam, ut bene docent Mag. in d. 18. à principio, S. Bonavent. q. 4. corp. S. Thom. q. 1. art. 2. ad 1. Ricard. art. vnic. q. 1. corp. & ad 2. Aug. 15. de Trinit. cap. 15. *Quia sic procedebat, Spiritus S. ut esset donabile, iam donum erat, & antea quam esset, cui daretur. Aliter enim intelligitur cum dicitur donum, aliter cum dicitur donatum. Nam donum potest esse, & antea quam detur. donatum autem, nisi datum fuerit nulla ratione dici potest. Et rursum: Sempiternæ Spiritus donum, temporali autem donatum. Quare Isidorus donum pro donato, seu pro dono in actu secundo viurpauit recitatis verbis: maxime cum ea ex Aug. 15. de Trinit. cap. 19. post med. delumpserit, ac proinde ex eius etiam sententia.*

5 Obicit tandem Patrem etiam vocari donum ab Athanas. de humana natura suscepta, & de communibus essent. Patris &c. post med. *Scriptum est. ex pl. 1. in 15. d. minus pars hereditatis mee. & 141. Portio mea in terra iherosolym. Ierem. 10. post med. Non est his similitudo pars iacob qui enim formauit omnia ipse est; nec est cur se nequeat communicare creaturæ, imo per habitationem gratia non minus datur, & habetur, quam Spiritus S. Ioann. 14. Pater meus diligit eum, & ad eum veniens, & mansionem apud eum faciemus. Item essentia communicatur Filio, & Spiritui quare, & eis donari apta est, & de facto donatur. Ergo nō solus Spiritus Sanctus donum est in diuinis. Latissime tamen donum dicitur Pater, nec proprius dicitur donum essentia: cum nulla persona potestatem dominij, seu originis in Patrem habeat, neque in essentiam cui identificantur omnes: donum autem realem dist. notionem ipsius à recipiente, & à donatore inportat, ex Arist. 4. Topicor. cap. 4. post med. loco 50. ex dictis plurimum affinium quæstiuicularum decisio est proclama. Constat enim primò Spiritum Sanctum, qua non Deum præcisè, & formaliter donum esse, sed qua personam. Constat secundo Spiritum Sanctum esse donum, per quod creatis rationalibus omnia dantur dona, ut docuit Paul. ad Hebræ. 2. *constante Deo signis, & potentis, & varijs virtutibus, & Spiritus S. distributionibus. Et 1. Cor. 12. Hæc autem omnia operatur vnus, atque idem Spiritus diuidens singulis prout vult. Ex quibus conclusio docet Aug. 15. de Trinit. cap. 19. ante med. his: Per donum, quod est Spiritus S. in commune omnibus membris Christi multa dona que sunt, quibusque propria diuiduntur. Consentiant Mag. in 1. d. 18. S. Bonau. art. 1. Ricard. q. 5. Carthus. q. 1. S. Thom. q. 1. art. 3. & 1. p. q. 38. art. 2. corp. fin. Henricus citato art. 61. q. 9. quod nō solum appropriatiue ipsi competit, sed, quia primum donum est, & reliquorum exemplar. Et quia, sicut Verbum, per quod imperat Pater, ut omnia fiant peculiariter circa creata efficienda se gerit, ita, quia per amorem, quo amor productus, seu in facto esse, nempe Spiritus S. procedit, reliqua donat, imo, & ab Spiritu Sancto, qui amor productus est, quasi in actu primo obiectiue ad ea donanda sollicitus, Spiritus Sanctus peculiariter circa donum reliquorum erogationem negotiari censetur.**

CERTAMEN IV.

Contra rationem doni Spiritus S. obiectiones
ceteræ solute.

Hactenus opposita, non esse in Spiritu S. solum rationem doni contendebant: quare nec esse illius propriam: nunc aliqua, neque in illo proprie esse contendunt. Primum: quia donum subiectionem dicit donatori, & recipienti, à quibus debent, vt à dominis possideri. Ergo Spiritus S. vel donum, vel Deus non est. Vnde Chrylost. hom. 3. de Spiritu S. circa med. hereticos carpit, quod Spiritum, nec solum eius gratiam, donum appellent, concluditque: *Aliud est Spiritus S. & aliud donum: aliud Rex, & aliud donum Regis.* Respondetur negando absolute antecedens, licet in donis creatis sit verum, in increato enim dono solum dicit potestatem originis in donante, in recipiente liberum vsum creaturæ, in fruitione Spiritus S. ac in ipsius obsequium, æque in eo ritulum speciale præbendi auxilia gratiæ recipienti, & gloriam ex promissione, si bene eo dono utatur. Chrylost. sensu, quem in hereticis carpebat, obiectæ nimirum seruitutis, Spiritum S. donum esse negabat. Sed infas, est donum increatum non dicit dominium donatoris in ipsum, saltem dicit distinctionem doni à donatore: at hanc non dicit ratio doni, quæ in Spiritu S. inuenitur: ergo ratio propria doni in eo non est. Minor probatur: quia lui ipsius, à quo non distinguitur donator æque, ac Pater, & Filius Spiritus S. est, vt ait Aug. 15. de Trinit. cap. 19. longè à med. Scribens: *Quæ, quia illi dant, ipse datur, ideo minor est illis. Ita enim datur, sicut donum Dei, vt etiam se ipsum det, sicut Deus. Non enim dici potest non esse sua potestatis, de quo dictum est: Spiritus ubi vult spirat: & illud apostolicum quo iam supra commemoravi: Omnia hæc operatur vnus, atque idem Spiritus diuinus propria vnicuique, prout vult.* Nego minorem, & probationem quæ Augustini non est. Solum enim vult Spiritum S. non donari de facto, obiecto modo, ad voluntatis alienæ, ac dominantis arbitrium, cum eius, ac donatoris voluntas, & actio, quæ datur communis, concorsque sit, vt ex recitatis verbis constat, & clarius ex immediate sequentibus: *Non est illi conditio dati, & dominatio danti, sed concordia dati, & danti.*

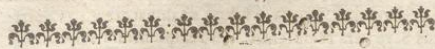
2 Oppones rursus: Spiritus S. personaliter adæquate constituitur spiratione passiuæ: at ratio doni spiratio passiuæ non est: ergo ratio doni extra personalem constitutionem Spiritus S. est: ac proinde Spiritus S. personalis non est. Negat mai. Ruiz d. 75. sect. 4. n. 1. quia sunt plures formalitates in adæquate constituentes, si seorsim lumantur, Spiritus S. personam. Ergo verò eodem gradu primario, vel secundario, præsertim primario intrinseco, vnica solum, & indiuisibilem formalitatem constituentem personam quamvis diuinam recognosco: neque eam in Spiritu esse puto spirationem passiuam, sed personalitatem singularem, & absolutam, vt supra dicebam. Sed quidquid de hoc sit ad præsentem difficultatem: Negari facilius posset minor: quia neque Spiritum, seu habitum notionalem diuinum intelligo, quin amorem productum per formalem amorem intelligam, neque eiusmodi amoris notionalis productionem per amorem formalem, quin doni rationem concipiam, vt patet ex dictis cert. 3. quare neque donum sine passiuæ Spiritus S. processione, imo non ex meo concipiendi modo, sed ex lententia Augustini loquor 4. de Trinit. cap. 20. post med. *Spiritus S. donum Dei esse est à Patre procedens: ex quo etiam Mag. d. 18. citat. cap. Donum verò, ita concludit, Spiritus S. eo donum est, quo procedit à Patre, & Filius: sicut Filius eo est à Patre, quo natus est ab eo.* Et post pauca: *Eo dicitur Spiritus, quo donum: & eo donum, quo procedens.* Verum quidem est eandem formalitatem realem, & intrinsecam personæ indiuisim plura saltem fundamentaliter respicientem, explicatam in ordine ad vnum significari vno nomine quam in ordine ad aliud, vt recitè aiebat Aug. 5. de Trinit. cap. 11. post med. his verbis: *Ipsa relatio non appa-*

ret in hoc nomine Spiritus Sanctus, apparet autem cum dicitur, Donum Dei. Ex quibus etiam falsitas illius minoris apparet.

3 Obiicit: Donum, ex Arist. vbi proximè relatum est ad recipientem, nec solum ad donatorem: at Spiritus S. re vera recipientis, seu recipientium respectus non est: ergo neque re vera, ac proprie donum erit. Minor probatur: quia non respicit Patrem, & Filium tanquam recipientes, tum quia ipsi donatores solum sunt ratione potestatis originariæ: idem autem doni eiusdem nequit esse donator, & recipiens, ab Spiritu vero Sancto nequeunt ipsum recipere Pater, & Filius, cum à se Spiritus nec procedat, nec doneatur. Tum etiam: quia iam plures relationes, quam Theologia admittit in diuinis personis, ad diuinas personas, admittentur. Adde, Spiritum S. non dari personis aliis diuinis, tanquam recipientibus, neque ita illas recipere, est doctrina Aug. 5. de Trinit. cap. 12. & 15. ac 14. vbi circa med. ait: *Quod datum est ad eum, qui dedit, refertur, & ad eos, quibus dedit. Itaque Spiritus S. non tantum Patris, & Filij, qui dederunt, sed etiam noster dicitur, qui accepimus.* Repetit 15. de Trinit. longè à med. æque ad rem eandem clarius subiungit: *Apud se autem Deus est, & si nemine datur: quia Deus erat Patri, & Filio coæternus, ante quam cuiquam daretur. Quæ mutuari sunt Isidorus supra. Alcuin. de Trinit. cap. 5. fin. & Hugo Aetherian. 3. contra Græcos cap. 3. Consentiantque Theologi omnes cum Magistro supra. Sed queritur. Sed neque potest re vera respicere creaturas recipientes, seu receptiuas, tum, quia Spiritus S. maioris necessitatis, quam illæ non essent, tum etiam quia in Spiritu S. relatio alia, quam originis, in diuinis personis Theologia, & Patres non agnoscant: idcirco Spiritum S. nullatenus re ipsa creaturas, adhuc transcendentaliter, respicere docent S. Thom. in 1. d. 18. art. 1. ad 1. Clarius Capreol. q. vnic. circa fin. Ricard. art. vnic. q. 2. corpore, & ad argumenta. Okam. q. vnic. col. penult. Henricus 2. p. art. 61. q. 8. ad 2. Ruiz. sect. 3. num. 13. Gaspar Hurtado supra. Nec dissentiant S. Bonau. ibi art. 1. q. 5. Aureol. art. 3. proposit. 2. & 3. Solum enim volunt in persona Spiritus S. relationem secundum dici ad creaturas esse.*

4 Respondetur donum non dicere realem relationem ad recipientem, sed solum fundamentalem, seu fundamentum reale, ac non chimericum, vt ratio relationem concipiat, ac relatione explicet, ac sine illa doni rationem explicare nequeat. Neque aliud voluit Arist. eum dixit citato loco *Donum, alicuius, & alicui dicitur.* Quod ratione relationis dominij, quæ formaliter rationis est in creatis donis, quæ sola nouit Arist. verum habet, Solum enim requiritur in dono distinctio à recipiente, respectus autem realis superadditus, & intrinsecus, qui, vel eius existentia, vel possibilitate compleatur, vel in dono increato resultet, minime gentium. Solum enim dicit positiuam intrinsecam aptitudinem, vt de se doneatur, licet non sit, ac deficiat decipiens, vt sapienter aiebat Aug. recitatus cert. 3. n. 4. sub finem. Nec mirum est ita de diuina persona philosophari nos, qui intrinsecam omni potentie virtutem à creaturis adhuc possibilibus absolutam realiter esse volumus. Denique obicere aliquis posset. Missio nõ est proprietatis personalis: tum, quia aliquid extrinsecum ad sui complementum requirit, tum, quia duplici competit personæ missio, & missibilitas: atqui donum in diuinis extrinseca donatione completur, quæ passiuè, Filio etiam competit, imo & donabilitas, seu ratio doni in actu primo: cum nihil actu doneatur, quod donabile non sit: ergo ratio doni personalis Spiritus S. non est. Respondetur à missione, quæ formaliter completur creata actione, ad donum non esse paritatem; quia donatione formaliter in ratione doni non completur, sed illam tanquam actum secundum habet. Sed neque illud de missibilitate probat: quia missibilitas communis duobus extrinseca est à possibilitate missionis, intrinseca autem sola voce communis est: aptitudo enim positiuæ, & intrinseca cuiusque personæ, vt mittatur ab eius personalitate non differt, in quâ, vt dixi, nulla est ex parte rei obiectæ conuenien-

tia: atque in Spiritu S. idem est, quod ratio doni: Tunc enim donatur, cum mittitur; in Filio autem sola extrinseca donabilitas, ac ratio doni est, ut supra docebamus.

QVÆSTIO V.

De appropriatis cuique Personarum Trinitatis.

PATER hæc, quæ personarum propria, ac personalia sunt, alia Patres, & Theologi, licet communia, vni potius, quam alteri personæ attribuunt, quæ proinde appropriata personarum appellantur. Nonnumquam autem, & propria, ac proprietates, largè acceptis vocibus, dicuntur ab Aug. 6. de Trinit. cap. 10. Leone serm. 2. Pentec. Ricard. opusc. de appropriatis, Magistro in r. d. 38. cap. non est. & cap. propria. Horum igitur rationes, materia, & numerus disquiruntur.

CERTAMEN I.

Appropriationis communium rationes, & materia assignantur.

1. **C**um plura communia vni personæ præ alia ab Scriptura, & Patribus appropriantur: idque non sine conuenientia factum credamus: facti rationes inuestigandæ vniuersim primò sunt. Harum primam dedit Leo M. serm. 2. de Pentec. cap. 2. fin. his verbis: *Ut per proprietatem vocis, aut operis insinuatur nobis veritas Trinitatis, & diuidat intellectus, quod distinguit auditus. ac statim cap. 3. Ob hoc enim quedam siue sub Patris, siue sub Filij, siue sub Spiritus S. appellatione promuntur: ut confessio credentium in Trinitate non erret, quæ cum sit inseparabilis, nusquam intelligeretur esse Trinitas, si semper inseparabiliter diceretur.* clarius: quia cum personalia, atque pluralitas personarum faciliora cognita à nobis sint, quam communia, siue intrinseca, siue extrinseca: quoties alicui personæ speciale commune attribuitur, ostenditur aliquid speciale in illa esse, quod non in aliis: ac proinde illius proprietates, atque ab aliis distinctio clarius insinuantur. Ad hoc autem opus est, ut inter commune appropriatum, & personale personæ, cui appropriatur, similitudo, ac conuenientia specialis intercedat: ut notabat Ricard. opusc. de tribus appropriatis, potentia, sapientia, & bonitate, cap. 2. sub init. Verba eius accipe: *In his tribus forma quedam, & imago summe Trinitatis exprimitur: ut inuisibilia Dei per ea, quæ facta sunt intellecta, conspiciantur. Quæ igitur sunt in Trinitate ista, respondent his, quæ sunt in Trinitate illa: similia similibus, propria, appropriata propriis, singula singulis.* Repetit 6. de Trinit. cap. 15. atque ex eo rationem desumunt Theologi omnes cum Magistro locis citatis, & S. Thom. 1. p. 39. art. 7. Albert. q. 48. & 49. Alex. q. 67. S. Bonau. in 1. d. 31. art. 2. q. 3.

2. Aliam rationem tradunt S. Thom. proxime corp. Albert. q. 48. init. & 50. m. 1. Alex. q. 67. m. 3. art. 1. corp. & Scholastici reliqui in 1. d. 34. cap. *id ergo.* quam viam dissimilitudinis, remotionem, recessum, atque obuiationem erroris appellant. Est autem cum appropriatione prædicati communis præcauetur imperfectio cum illo impossibilis, quæ ex nomine proprio personæ affigi ab imperitis posset. Hanc rationem Augustini esse Scholastici putant, cum tamen ne diligentissimus Ruiz eam in ipso reperire potuerit: vtriusque rationis exempla dabimus cert. 2. Hic doctè obseruant S. Bonau. d. 34. art. 1. q. 3. ad 2. Henric. 2. p. summ. art. 72. q. 2. Ruiz d. 82. sect. 1. n. 8. Appropriationem, licet naturalem similitudinem inter appropriatum, & personam requirat, iuxta primam rationem, voluntariam potius, quam na-

turalem esse: quia, cum tam prædicati cuiusvis communis, quam cuiusvis personalis proprietatis considerationes plures, ac diuersæ inueniantur, secundum vnam vni similes erunt; secundum aliam verò alij: quare de se, naturæque sua commune prædicatum pluribus personis, & eidem personæ plura prædicata communia poterunt appropriari. Ergo huius potius prædicati communis, quam alterius, ad hanc potius, quam ad illam appropriationem, licet fundamentum similitudinis naturalis inter vtrumque requirat, voluntaria tandem pro data occasione Doctoribus, Patribusque præsertim, ac libera fuit. Quæ ratio tantillum extensa, & ad terminos diuersos applicata de via secunda appropriationis, per dissimilitudinem, ac recessum, voluntariam, & liberam esse æqua efficacia, licet non æqua latitudine materie, suadet. Neque enim in tot attributis erroris correctiuum, tam facile apparebit.

3. Circa appropriationis materiam quid dicendum sit constat ex dictis. Etenim (si vera sunt, quæ hæcenus cum omnibus Theologis docebamus) dicendum est omnia, & singula prædicata diuina communia posse personis appropriari: ac proinde, & aptam materiam appropriationis esse: quare, & essentiam, & attributa, & operationes, etiam communes, ab appropriationis materia excludi non posse, quidquid oppositum de essentia indicet S. Thom. 1. p. q. 39. art. 8. Licet enim essentia, & Deitas nominibus abstractis significata minus apta, quam alia communia appropriationi videantur tamen, tam ipsa, quam communia reliqua attributa, & operationes communes cum personis similitudinem habent. De Deitate probatur: quia in hac inuenitur ratio essendi à se causaliter, seu non ab alio, in qua Patris inaccessibilitatem refert personalem, qua à se personaliter originari est, ac non ab alio: quare, & Dei nomine absolute prolato Pater intelligitur. Vnitatis item, quæ numeri principium est, Patrem etiam Trinitatis principium imitatur, ut supra docebamus. Reliqua verò attributa, atque operationes, tam ad intra, quam ad extra faciliem ad personas accommodationem habent. De operationibus intellectus, & voluntatis, qua ratione prima Filio, secunda Spiritui Sancto appropriantur distimus supra, quare de aliis operationibus ad extra, & attributis hæc dicemus.

CERTAMEN II.

Potentia Patri, Sapientia Filio, Bonitas Spiritui Sancto appropriantur.

1. **A** Billardus reclarus, & refutatus à Bernardo episc. Brixien. apud Ottonem Frisingensem 1. de gestis Federici cap. 49. docuerunt potentiam Patris appropriatum non esse, sed proprietatem: quia filio *semi-potentiam*, id est discendi potestatem, Spiritui S. *nullam potentiam* seu benignitatem solum concedebant. Katolica tamen veritas est potentiam Patris proprietatem non esse, sed attributum commune, quod tamen per appropriationem ipsi conueniat. Marci 14. *Pater, omnia tibi possibilia sunt.* ad Timot. 6. *Quem (Christum) suis temporibus ostendat Beatus, & solus potens Rex Regum.* quæ de patre sine aliorum absoluta exclusione intelligunt Euarist. Pap. episc. ad omnes Episc. African. col. 2. Chrysost. 1. ad Timot. hom. 18. col. 2. Ambrosius 5. de fide ad Gratian. cap. 1. Athanas. dial. contra Macedon. vers. med. dial. 3. med. atque Ecclesia Deum Patrem per Filium Iesum Christum orans sæpe incipit: *Omnipotens sempiternus Deus.* Ratio autem via similitudinis est: quia potentia in creatis est omni effectu prior natura, sicut Pater reliquis personis est origine prior. Item, & prior est maiori vniuersalitate operatione quavis, quare, & potentia prior maiori vniuersalitate, quam sapientia, & bonitas, siue amor: cum potentia sine cognitione, & vtraque fine amore dari queat: qua etiam prioritas originis in Patre indicatur.